

IN EFFECT, DO WE ELECT IMAMO LI IZBORA

Izveštaj

Diskusioni sto: **Mediji i javni servis; Kako javni servis služi građanima?**

Konferencija: [“Imamo li izbora?”](#)

24. oktobar 2024. godine

Materijal korišćen na diskusionom stolu nalazi se [ovde](#).

U okviru diskusionog stola pod nazivom “Mediji i javni servis; Kako javni servis služi građanima”, diskutovalo se o tome kako javni medijski servis treba da služi građanima i šta mu na tom putu nedostaje. Diskusioni sto je za cilj imao da se dođe do preporuka za rešenje problematike vezane za političku pristrasnost, cenzuru i samocenzuru, faktografiju odnosno nejasno i neprecizno izveštavanje, ali i konzervativizam u plasiranju sadržaja koji se ogleda u izrazitoj rodnoj neravnopravnosti. Diskusija je bila zatvorena za javnost.

Glavni zaključci

Učesnici su konstatovali nedostatak ravnoteže političke moći u radu javnog servisa i naglasili potrebu za jačanjem uredničke nezavisnosti i integriteta.

- Istaknuti su problemi autocenzure i izbegavanja osetljivih tema, kao i predlozi mehanizama koji bi omogućili slobodnije izveštavanje.
- Zapažen je pad kvaliteta novinarstva, posebno među mladim novinarima, dok je istaknuta potreba za boljom praktičnom obukom.
- Finansiranje javnog servisa kroz naplatu pretplate ocenjeno je kao ključno za nepristrasno informisanje.
- Ukazano je na potrebu za rodnom ravnotežom po pitanju sagovornika.
- Učesnici su konstatovali i potrebu za modernizacijom sadržaja kako bi javni servis mogao da vrši i svoju edukativnu ulogu.
- Zaključeno je da su za reformu potrebne drastične kadrovske i organizacione promene, ali i oslanjanje na nezavisna regulatorna tela i nove EU direktive kako bi se obezbedila efikasnija primena regulative u okviru javnog medijskog servisa.

I Politička pristrasnost

Kao najveći problem, istaknuta je izrazita politička pristrasnost. Program javnog servisa, posebno u informativnim delovima karakteriše očiti nedostatak političkog pluralizma. Učesnici su se složili da

uredničku politiku kreira volja političke moći, tj. da ne postoji urednički i novinarski integritet. Tokom diskusije je konstatovano da urednici i novinari nemaju dovoljno kapaciteta, niti znanja da se odupru političkim pristicima, da se pri kreiranju sadržaja oslanjaju isključivo na jednostrane informacije. Vesti se kreiraju bez odgovarajućeg konteksta i bez uključivanja različitih perspektiva.

Zaključeno je da je politička pristrasnost prisutna u programu javnog servisa, naročito u izveštavanju o politički značajnim događajima. RTS-ov informativni program je u posmatranom periodu pokazao očiglednu pristrasnost prema strankama na vlasti. To se manifestovalo kroz fokusiranje na pseudodogađaje i teme od značaja za vlast, uz minimiziranje ili potpuno isključivanje opozicionih glasova. Ozbiljniji analitički pristup uočen je samo u temama koje nisu politički kontroverzne. Diskutovano je o potrebi za mehanizmima koji bi obezbedili veću uredničku nezavisnost i balans u sadržaju. Jedan od predloga je da predstavljanje kandidata u informativnom programu tokom izbora bude organizovano u drugom formatu, jer sadašnji format može da stvori privid prisustva različitih aktera i mišljenja.

II Autocenzura i cenzura

Tema autocenzure i cenzure je značajna, pri čemu novinari često izbegavaju određene teme ili pitanja koja bi mogla biti nepoželjna političkim strukturama. Ovo je primećeno i kod drugih javnih servisa poput HRT-a, gde su pojedine teme marginalizovane ili prikazane bez odgovarajućeg konteksta.

Novinari i urednici su pasivni pri pokretanju tema od javnog interesa, što ukazuje na postojanje cenzure i samocenzure u radu javnog servisa. Takođe je istaknuto da se mora insistirati na javnom finansiranju medijskog servisa i da javnost treba podsetiti da je to njihov novac i da imaju prava žalbe, jer javni medijski servis treba da bude podložan kritici.

III Pad kvaliteta novinarstva

Istaknuto je da je kvalitet novinarstva opao, uz kritike na nedovoljnu praktičnu obuku mladih novinara, koji često ne prepoznaju suštinu teme. Edukacija novinara, sa fokusom na praktičan rad, prepoznata je kao ključ za podizanje kvaliteta novinarstva i objektivnije izveštavanje.

Faktografija, nepreciznost i nejasnoća u izveštavanju su takođe navedeni kao gorući problemi javnog medijskog servisa. Istaknuti su primeri u kojima je voditeljka izveštavala o pogrešnim brojevima, gde je moglo doći i do slučajne greške, što nije izgovor. Zaključeno je da javni servis nije dovoljno modernizovan te da treba više da koristi vizuale i infografike kao sredstvo obrazovanja publike, budući da je trenutni format ocenjen kao konzervativan i zastareo. Istaknuto je da javni medijski servis vizuale koristi samo u segmentima vremenske prognoze i sportskog pregleda, što je dovelo do preporuke da vizuale treba uvrstiti i u ostale segmente dnevnika jer je jedan od zadataka servisa i da obrazuje javnost.

IV Konzervativnost u kreiranju sadržaja

Diskutovano je o konzervativnom karakteru javnih servisa, uz poseban osvrt na nedostatak rodnog balansa. Navedeni su primeri raznih emisija i priloga, u kojima je istaknut nedovoljan broj pripadnika ženskog pola. Kao primer dobre za rešavanje ovog problema je istaknut projekat "50-50" koji implementira BBC news (javni medijski servis Velike Britanije) koji podrazumeva da svaki prilog mora imati jedan broj muških i ženskih sagovornika.

V Finansiranje i uloga građana

Zaključeno je da građani moraju biti svesni da kroz plaćanje takse finansiraju javni medijski servis i da imaju pravo da zahtevaju kvalitetno, nepristrasno informisanje. Takođe je naglašena potreba za transparentnijim i stabilnijim javnim finansiranjem. Učesnici su se dotakli i EU regulativa koje nalažu da svaka zemlja članica mora da obezbedi nezavisni javni servis.

VI Reforma javnog servisa

Učesnici diskusije su ukazali na neuspešne pokušaje reforme, te je predloženo resetovanje strukture i raspuštanje trenutne uređivačke postavke. Raspravljano je o potrebi za drastičnim merama koje bi uključivale ponovno zapošljavanje kvalifikovanih kadrova, kao i oslanjanje na nezavisna regulatorna tela i nove EU direktive kako bi se obezbedila efikasnija primena regulative u okviru javnog medijskog servisa. Glavni zaključak do kojeg su učesnici došli je da je jedini način na koji će RTS biti nezavisan i služiti građanima jeste reset i njegova izgradnja od nulte tačke.